

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/106/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5113223997
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2019:5113223997.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako odvolací súd, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci žalobcov 1/ Z. C., nar. XX.X.XXXX, bytom T., F. XXX/XX, zastúpenej splnomocneným zástupcom - žalobcom 2/, 2/ Z. C., nar. XX.X.XXXX, bytom T., F. XXX/XX, toho času vo výkone trestu odňatia slobody v ÚVTOS Ilava, právne zastúpeného advokátkou JUDr. Gabrielou Kľačanovou, so sídlom Z., B. E. XX, za účasti intervenienta na strane žalobcu 2/ ELOJ ÚNIA, občianske združenie, so sídlom Žilina, Dolné Rudiny 1, proti žalovaným 1/ Slovenská republika - Okresné riaditeľstvo PZ Žilina, so sídlom Žilina, Kuzmányho 26, 2/ Slovenská republika - Generálna prokuratúra SR, so sídlom Bratislava, Štúrova 2, o zaplatenie nemajetkovej ujmy, na základe odvolania žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 2C/209/2013-325 zo dňa 2. októbra 2017 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd žalobu žalobcov 1/ a 2/ (v celom rozsahu) zamietol. Vo vzťahu k žalovanému 1/ konštatoval, že „SR - Okresné riaditeľstvo PZ v Žiline, Kuzmányho 26, Žilina“ nie je verejnoprávnou inštitúciou, záujmovou samosprávou alebo právnickou osobou, ktorej zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb v oblasti verejnej správy. Pokiaľ by aj pripustil, že v podaní žalobcu 2/ z 5.10.2015 došlo k písárskej chybe a tento „legitimáciu opieral“ o § 4 ods. 1 písm. b/ zákona č. 514/2003 Z.z., tak sporová strana s označením „SR - Okresné riaditeľstvo PZ v Žiline ...“ nemá právnu subjektivitu a nemôže byť účastníkom súdneho konania. Následne okresný súd vyhodnotil, že „takto označený žalovaný má nedostatok vecnej pasívnej legitimácie“. V danej spojitosti dával do pozornosti, že žalobca 2/ je v konaní zastúpený advokátom.

2. Vo vzťahu k žalovanému 2/ okresný súd uviedol, že žalobcovia v rámci celého konania nepoukázali ani na jedno z rozhodnutí vydaných „Policajným zborom v Žiline alebo Generálnou prokuratúrou“, z ich podaní (predovšetkým z označených spisových materiálov) sa nedalo zistiť, o aké nezákonné rozhodnutie má ísť. Obdobne tvrdenia o nedoručovaní rozhodnutí žalobkyni 1/, o jej nepredvolávaní k vyšetrovacím úkonom a o jej šikanovaní boli len vo všeobecnej rovine. Žalobcovia teda neuviedli, v ktorom konkrétnom konaní, v akom štádiu a akým konkrétnym spôsobom malo byť zasiahnuté do ich práv. Okresný súd zopakoval, že žalobca 2/ bol zastúpený advokátkou, preto „nebolo povinnosťou súdu ho poučať“.

3. Okresný súd zamietol návrhy žalobcov na doplnenie dokazovania výsluchom svedkov, keď „predpokladal“, že vyšetrovateľ Ing. D. by len vypovedal o vedení trestného konania vo veci žalobcu 2/, prokurátori Dr. Gondžúr a Mgr. Feník o spôsobe doručovania listinných rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní a svedok K. (konateľ intervenienta) by „nič podstatné neuviedol“. Z daného titulu sa navrhnuté dôkazy javili ako nadbytočné. O trovách konania rozhodol okresný súd tak, že v spore neúspešným žalobcom 1/ a 2/ uložil povinnosť ich náhrady žalovaným 1/ a 2/ v rozsahu 100%.

4. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podali (spoločné) odvolanie žalobcovia 1/ a 2/, ktorí sa domáhali jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Namietali, že okresný súd v podstate nekonal so žalobkyňou 1/, ktorú zastupuje žalobca 2/ a písomnosti doručoval iba právnej zástupkyňi žalobcu 2/. Za nezodpovedajúce princípu kontradiktórnosti označili nevykonanie navrhnutého dokazovania; osobitne „skonfrontovania“ svedeckých výpovedí s obsahom „spisových dokumentov“. Je pritom neprípustné, aby okresný súd len predpokladal, čo by navrhnutí svedkovia uviedli a nadväzne k ich výsluchu nepriročil. Za znevýhodňujúce ich sporovú stranu žalobcovia označili i nemožnosť žalobcu 2/ vykonať „substitučnú výpoveď“ za žalobkyňu 1/.

5. V otázke vecnej legitímácie odvolatelia uviedli, že pasívne legitímovaná je Slovenská republika a bolo povinnosťou súdu ex offio konať s príslušným štátnym orgánom/subjektom. Obdobne, ak sa nimi označený žalovaný 1/ domnieval, že nie je príslušný na prejednanie nároku na náhradu škody, mal danú žiadosť postúpiť príslušnému orgánu (podľa rozsudku okresného súdu Ministerstvu vnútra SR). Žalobcovia zopakovali, že v trestnom konaní, v ktorom vystupoval žalobca 2/ v pozícii poškodeného, mohla byť jeho splnomocnencom žalobkyňa 1/ a orgány činné v trestnom konaní s ňou mali zodpovedajúco tomu konať. Celkovo považovali prístup zákonného sudcu za neadekvátny, provokačný s tendenciou ich dehonestovať. Žalobcovia sa domnievali, že zákonný sudca pojednávanie viedol pod vplyvom nešpecifikovanej návykovej látky, keďže mal problém vôbec sa sústrediť na jeho priebeh.

6. Žalovaní 1/ a 2/ žiadali rozsudok okresného súdu potvrdiť. Žalovaný 1/ uviedol, že sami žalobcovia určili tak predmet konania, ako i strany sporu. Žalujúca strana pritom postavenie žalovaného 1/ výslovne odvodzovala od § 4 ods. 1 písm. i/ zákona č. 514/2003 Z.z. V súvislosti s nevykonaním svedeckých výpovedí žalovaný 1/ doplnil, že iba súd rozhoduje o tom, ktorý z navrhnutých dôkazov vykoná. Žalobu protistrany naďalej považoval za nezrozumiteľnú a neúplnú.

7. V následnej reakcii žalobcovia zotrvali na podanom odvolaní. Zdôrazňovali pokračovanie nerešpektovania povinností okresného súdu pri doručovaní písomností a zásadne nedostatky v činnosti zákonného sudcu JUDr. Rybárika.

8. Právna zástupkyňa žalobcu 2/ v samostatnom podaní uviedla, že pasívne legitímovaným v spore je Slovenská republika a súd nie je/nebol viazaný označením orgánu, ktorý má za ňu konať; v konečnom dôsledku sa v danej súvislosti ani nejedná o otázku pasívnej legitímácie.

9. Na dotknuté podania už žalovaní v rámci odvolacieho konania nereagovali.

10. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 389 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 391 ods. 1 CSP.

11. Elementárnou podmienkou meritórneho rozhodnutia v akejkoľvek (sporovej) súdnej veci je náležité vymedzenie jej skutkového základu, t.j. predmetu konania v užšom slova zmysle. Pokiaľ nie je zafinovaný predmet konania, je neúčelné (a v konečnom dôsledku ani reálne nie dobré možné) vykonávanie úkonov smerujúcich k vydaniu rozhodnutia vo veci samej.

12. Okresný súd v napadnutom rozsudku výslovne konštatuje, že žalobcovia vôbec nešpecifikovali nezákonné rozhodnutia alebo nesprávny úradný postup, od ktorých odvodzujú svoj tvrdený nárok; to znamená, že „neuviedli obdobia, kedy sa tak malo stať, v ktorom konkrétnom konaní, v akom jeho štádiu a akým konkrétnym spôsobom“. Napriek uvedenému však o „veci“ okresný súd meritórne rozhodol.

13. Krajský súd uvádza, že predmetný čiastočný záver okresného súdu zodpovedá procesnej situácii; osobitne obsahu podaní žalobcov, ktoré v aktuálnom stave konania nie sú spôsobilé byť základom pre meritórne vyriešenie sporu. Hoci sa okresný súd pokúsil o odstránenie nedostatkov žaloby (v danom štádiu ešte terminologický označovanej v zmysle Občianskeho súdneho poriadku ako návrh na začatie konania), nebol v tomto procesnom postupe dôsledný.

14. Uznesenie z 7.10.2014/výzva na opravu a doplnenie návrhu na začatie konania (č.l. 82 - 83) nebola dostatočná prioritne v (svojou povahou rozhodujúcej) otázke poučenia o spôsobe, akým byť pôvodné podanie doplnené, resp. opravené. Predovšetkým s dôrazom na opísanie rozhodných skutkových okolností; napríklad práve takým spôsobom, ako uvádza okresný súd v napadnutom rozhodnutí (vyššie - v bode 12. tohto odôvodnenia - citovaný text).

15. Je nutné dodať, že v danom štádiu konania nebol žalobca 2/ ešte zastúpený kvalifikovanou právnu zástupkyňou - advokátkou. Bez ohľadu na aktuálnu existenciu takéhoto (právneho) zastúpenia žalobcu 2/ je potrebné mať na zreteli, že žalobkyňa 1/ právne zastúpená nebola, a to ani v neskoršom štádiu konania. Nie je prípustné vychádzať z toho, že ak je právne zastúpený (ako ďalší účastník/strana sporu) jej splnomocnený zástupca, je vlastne právne zastúpená i žalobkyňa 1/.

16. Skutočnosť, že okresný súd naďalej (aj po reakcii na spomínané uznesenie z 7.10.2014) považoval návrh/žalobu za neúplnú, resp. neurčitú, je zrejme tiež z toho, že po udelení plnomocenstva žalobcom 2/ jeho právnej zástupkyňi, túto „jednoduchým prípisom“ z 27.7.2015 (č.l. 214) požiadal o doručenie kvalifikovaného návrhu na začatie konania. Následná reakcia však bola opakovane len veľmi všeobecným doplnením pôvodného návrhu. Vymedzenie, resp. opis rozhodujúcich skutočností, podľa ktorého sa žalobcovia „domáhajú náhrady škody za nesprávny úradný postup a nezákonné rozhodnutia štátnych orgánov v trestnom konaní vedenom na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru v Žiline pod ČVS: ORP-471/1-OVK-TA-2011 a za nesprávny úradný postup v civilnom konaní vedenom Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 30P/196/2008“ (č.l. 217), bez uvedenia akýchkoľvek konkrétnych časových a vecných údajov je jednoznačne nedostatočné.

17. Na základe konštatovaného možno uzavrieť, že okresný súd si v priebehu konania zákonom predpísaným spôsobom nevyriešil otázku predmetu sporu, čím v konečnom dôsledku znemožnil strane sporu uplatňovať jej priznané procesné práva až v takom rozsahu, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Úlohou okresného súdu bude postupom zodpovedajúcim jeho procesným povinnosťami vyplývajúcim z § 129 ods. 1 CSP vyzvať žalobcov na odstránenie neúplnosti žaloby. V otázke skutkových vymedzení je nutné striktnie trvať na ich jedinečnej individualizácii dátumom a konkrétnym konaním, resp. úkonom či postupom výslovne označeného štátneho orgánu, ktorý žalobcovia namietajú. Ak bude namietaná nezákonnosť rozhodnutia, musí byť dotknuté rozhodnutie presne vymedzené/označené. Obdobne v prípade tvrdeného nesprávneho úradného postupu musí byť konkrétny (úradný) postup zadaný tak, aby nemohol byť zamienený s žiadnym iným konaním (príslušného) orgánu.

18. Bez ohľadu na určujúci záver krajský súd dodáva niekoľko poznámok, ktoré je žiaduce mať na zreteli v ďalšom pokračovaní v konaní.

19. Pasívne legitimovaným subjektom v prejednávanej veci je štát - Slovenská republika. Hoci žalobcovia majú povinnosť v prípade uplatňovania nárokov voči štátu uviesť orgán/subjekt, ktorý považujú za príslušný konať v danej veci v mene štátu, konajúci súd z úradnej povinnosti skúma, ktorý orgán je (skutočne) príslušný na konanie a s týmto vo veci i koná. To okrem iného znamená, že dôvodom zamietnutia žaloby nemôže byť fakt, že žalobca označil orgán, ktorý nie je príslušný konať v konkrétnej veci v mene štátu. Samozrejým predpokladom náležitého ustálenia príslušného orgánu/subjektu je však práve dostatočne jednoznačné opísanie skutkových okolností žalobcami. Z nich je/bude taktiež možné vyhodnotiť, či je uplatňovaný jeden nárok alebo, či ide o uplatňovanie dvoch (prípadne viacerých) relatívne samostatných nárokov, ktoré zistenie je významné aj v otázke orgánu oprávneného konať v mene štátu.

20. V aktuálnom štádiu konania je žalobca 2/ všeobecným zástupcom žalobkyne 1/, a teda musí byť z titulu daného procesného postavenia s ním i náležite konané; okrem iného doručované mu písomnosti súdu. Hoci sa určité nedostatky v tomto smere vyskytli i pri doručovaní samotného napadnutého rozsudku, krajský súd nezvolil formalistický prístup a nevrátil vec okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní na vykonanie štandardného procesného postupu. Jednak vzhľadom na ostatné súvislosti bolo zrejme, že dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, a jednak bolo preukázané, že žalobca 2/ disponuje napadnutým rozhodnutím, ako i reakciami protistrany na odvolanie; aj keď sa do jeho dispozičnej sféry nedostali procesne predpokladaným postupom. Na povinnosti okresného súdu za aktuálneho procesného stavu konať so žalobcom 2/ ako zástupcom žalobkyne 1/ nič nemení to, že on sám - ako ďalšia strana sporu - je právne zastúpený advokátkou. V tejto spojitosti je však namieste - najmä pokiaľ žalobca 2/ je naďalej vo výkone trestu odňatia slobody - vyhodnotiť, či svojou povahou sa nejedná o osobu nespôsobilú na riadne zastupovanie.

21. Listinnými dôkazmi vzťahujúcimi sa na prejednanú vec, sú písomnosti bezprostredne súvisiace s tvrdeným hmotnoprávnym nárokom žalobcov, a nie „všeobecnejšie“ rozhodnutia; napr. rozhodnutia Ústavného súdu SR v iných veciach. O to viac, ak sa týkajú úplne odlišných skutkových okolností; napríklad prietahov v konaní, ktoré nie sú/neboli v súdnej veci vo vzťahu k spochybnovanému úradnému postupu štátnych orgánov doteraz osobitnejšie namietané.

22. Účelom konania o nárokoch na náhradu škody voči štátu z titulu jeho zodpovednosti za nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup pri výkone verejnej moci nie je také preskúmavanie priebehu dotknutých konaní a v nich vydaných rozhodnutí, ktoré je priamo v ich rámci zabezpečované k tomu určenými riadnymi a mimoriadnymi opravnými prostriedkami. Taktiež v tomto smere je nevyhnutnosťou náležitý opis konkrétnych skutkových okolností prípadu.

23. Obdobne zákonu zodpovedajúci opis rozhodujúcich skutočností, ktorý nemožno nahradiť odkazom na označené dôkazy, je určujúci aj pri vyhodnotení dôvodnosti vykonania navrhovaných dôkazov. Zo všeobecného pohľadu pritom platí, že nie je namieste zamietnuť vykonanie dôkazu len na základe „predpokladu“ súdu o tom, čo by navrhovaný svedok uviedol.

24. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu dovolanie n i e j e príпустné.